

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Jitka Bajaja Elisová

Žena a spisovatelka Zdenka Hásková

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala svědomitě samostatně za pomoci uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 22. dubna 2015

.....

Podpis

Poděkování

Mé poděkování patří Mgr. Danielu Jakubíčkoví, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

Anotace

Jméno a příjmení:	Jitka Bajaja Elisová
Katedra:	Českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Daniel Jakubíček Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Žena a spisovatelka Zdenka Hásková
Název v angličtině:	Woman and writer Zdenka Hásková
Anotace práce:	Práce se zabývá životem a tvorbou autorky Zdenky Háskové, manželky významného českého spisovatele Viktora Dyka. Cílem práce je představit život Háskové jako spisovatelky a novinářky a poté blíže analyzovat její tvorbu, konkrétně román Mládí.
Klíčová slova:	Zdenka Hásková, spisovatelka, česká literatura
Anotace v angličtině:	This thesis focuses on the life and literary works of Zdenka Haskova, the wife of a very important Czech writer Viktor Dyk. The aim of this thesis is to introduce the life of Haskova as a writer and a newspaper reporter and to analyse her works in more details, especially her novel Mladi.
Klíčová slova v angličtině:	Zdenka Hásková, writer, czech literature
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	38s.
Jazyk práce:	Český

Obsah

Úvod	6
1. Situace spisovatelek na přelomu 19. a 20. století	8
1. 1. Velké ženy 19. století.....	10
2. Zdenka Hásková	14
3. Tvorba Zdenky Háskové.....	22
3. 1. Román Mládí.....	24
3. 2. Charakteristika ženských hrdinek románu	27
3. 3. Kompoziční výstavba a kritika románu	31
Závěr	36
Literatura.....	37
ANOTACE	4

Úvod

Tématem mé bakalářské práce bude žena a spisovatelka Zdenka Hásková, manželka českého známého spisovatele Viktora Dyka.

Tuto autorku jsem si vybrala na základě práce s dílem Viktora Dyka a při hlubším studiu jeho zajímavého života mne zaujala osobnost jeho manželky, která není veřejnosti známá a rozhodně nepatří k předním představitelkám české kultury. Její jméno i dílo je dnes opomíjeno a pro většinu čtenářů je ženou zcela zapomenutou. Při vyhledávání informací o životě a tvorbě Zdenky Háskové jsem zjistila, že k její osobě existuje jen velmi malý počet informačních zdrojů a pramenů. Její osoba mne však zaujala natolik, že jsem se rozhodla dále pátrat po jejím osudu a zvolila jsem si tuto dosud neobjevenou ženu tématem své bakalářské práce.

V prvopočátcích své práce jsem o Háskové však věděla jen to, že byla manželkou Viktora Dyka a také se věnovala novinářské činnosti. Vzhledem k tomu, že kromě několika málo knižních titulů jsem nemohla nikde nic víc k autorce dohledat, vydala jsem se proto do Památníku národního písemnictví v Praze na Strahově, kde mi umožnili využít ke svému bádání pozůstalost manželů Dykových. Kromě informací z Památníku národního písemnictví jsem čerpala také z novinových článků, v nichž jsem se dozvěděla něco více k tvorbě autorky, ale také několik málo dalších informací k jejímu životu.

Cílem mé práce bude tedy především přiblížit život a dílo Zdenky Háskové. V první řadě bych chtěla sestavit autorčin životopis a také se věnovat její tvorbě, jelikož literárně historické texty nevěnují této autorce téměř žádnou pozornost. Dále bych se také chtěla zabývat jejím vztahem s Viktorem Dykem.

První kapitola se bude zabývat obdobím, ve kterém spisovatelka tvořila, se snahou poukázat na to, že ne vždy byla situace pro ženy-autorky příznivá. V této kapitole se pak také zaměříme na významné spisovatelky tohoto období, jelikož to byly právě tyto velké ženy, které sloužily jako inspirace pro menší a méně známé spisovatelky a zároveň jim často dodávaly odvalu psát nebo je k psaní dokonce přivedly.

Ve druhé kapitole se seznámíme se samotnou autorkou Zdenkou Háskovou. V první řadě bych chtěla představit autorku samotnou, poté se také blíže zaměřit na období jejích

studií a přiblížit autorčinu práci ve studentském spolku Slavia. Důležitou součástí této kapitoly bude i její vztah s manželem Viktorem Dykem. V této části se také zmíníme o Zdenčině přátelství s naší známou spisovatelkou Marií Majerovou a v neposlední řadě bych ráda poukázala na to, jak důležitou roli hraje osobnost Zdenky v případě Dykova literárního odkazu.

Ve třetí a zároveň poslední části této bakalářské práce se nejprve budeme zabývat tvorbou Háskové v širším kontextu, jelikož kromě spisovatelské činnosti byla také dobrou novinářkou a kritičkou. Poté se pokusíme analyzovat a přiblížit vybrané dílo této autorky, konkrétně román *Mládí*, zmíníme se však i o básnické sbírce *Cestou*. V závěru této části se zaměříme na to, jak byl její román přijat kritikou a na jeho kompoziční výstavbu.

Cílem mé bakalářské práce tedy bude zmapovat život i dílo Zdenky Háskové, dosud opomíjené autorky. Snažit se přiblížit jak její osobu, tak také její tvorbu a třeba se díky mé bakalářské práci jméno autorky dostane do povědomí více čtenářů a její osobnost již nebude tolik neznámá.

1. Situace spisovatelek na přelomu 19. a 20. století

Zdenku Háskovou – Dykovou řadíme ke spisovatelkám přelomu 19. a 20. století. Tuto etapu považujeme za důležitou, ale také přelomovou, pro ženskou tvorbu. Česká kultura si v druhé polovině 19. století utváří uvnitř habsburské monarchie své místo. Aktivní ženy, kterými byly spisovatelky, kritičky či umělkyně, již nestály v opozici vůči převládajícím názorům. Pokoušely se s nimi ztotožnit a pracovat na jejich rozšíření a budování. Nyní se z ženy, která po dlouhá léta sloužila jako múza pro tvorbu muže, stala autorka. Z počátku však bylo toto postavení žen nejisté a až postupem času se více upevňovalo.

Období, kdy role ženy byla jasně určena v rodině, nejprve podřízeností otci a poté také manželovi, postupně upadá. Ženy mohou začít pracovat i mimo rodinu a také mohou získat lepší vzdělání. Na konci 19. století se ženy začínají běžně objevovat v nových povoláních jako například v pozicích telegrafistky nebo novinářky. Dokonce už můžeme zaznamenat ženy i v profesích lékařek. „*To co jsme my samy, podstata naše, odporuje často obecnému společenskému mínění, protože toto mínění vyžaduje – v zájmu celku – spíše podrobení se osobnosti než její uplatňování.* Zdenka Hásková“¹

Dochází také k rozvoji ženských časopisů a spolků. K neznámějším časopisům patřily *Ženské listy*, *Ženský obzor* nebo *Ženský svět*. *Ženské listy* patřily do poloviny 90. let 19. století k nejdůležitějším ženským časopisům a více než 20 let byly nenahraditelnou součástí při vzdělávání žen a hrály také velkou roli v jejich informovanosti. Avšak od 90. let pak byly považovány za příliš konzervativní, jelikož se vyhýbaly některým otázkám, které souvisely s modernizací společnosti. I z toho důvodu roku 1896 vznikl časopis *Ženský obzor*, který byl vydáván v Brně. Téhož roku začalo také vydávání *Ženského světa*.

Postupné formování ženy spisovatelky můžeme podle Libuše Heczkové rozdělit do tří fází. Ženu spisovatelku jako nositelku emocí a citů můžeme označit za první fázi. Ve druhé fázi se idealizovaná žena mění v ženu reálnou a vytváří se také předpoklady pro vznik ženského hnutí. Pro třetí fázi ženy jako spisovatelky je typické především rostoucí sebevědomí.

Ženské hnutí se rozvíjelo ve stejném období jako česká dekadence. Toto hnutí i dekadence spolu odsuzovaly dosavadní reprezentaci ženy. Jelikož v tomto období ztrácela

---

¹ HECZKOVÁ, Libuše. *Příšící Minervy: vybrané kapitoly z dějin české literární kritiky*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2009. s 24.

žena své postavení, dochází také k hledání nového vymezení ženy. V cestě tomuto hledání však stálo mateřství, které bylo ženě překážkou v jejím dalším rozvíjení a určovalo tak její druhořadost vedle muže. „*Ve století dvacátém učenci z čisté prý lásky k lidstvu nechtějí míti ženu člověkem, nýbrž jakýmsi nemyslícím rozplozovacím strojem, kvočnou, kravičkou, která poskytuje hojnou, zdravou progenituru*“² Těmito slovy reagovala Tereza Nováková na osobu Wenera Sombarta, který odmítal, aby ženy pracovaly mimo domácnost a zastával názor, že zaměstnaná žena už nemůže plnit roli matky. Spisovatelky tak měly sloužit především jako matky a vychovatelky dalších generací.

Situace se změnila ke konci 19. století. Tato proměna byla způsobena především růstem vzdělaných žen, ale také emancipačním hnutím. K vzdělávání žen napomohl vznik prvního českého dívčího gymnázia Minerva v Praze, za jehož založením stála Eliška Krásnohorská a také vznik Vesnina lycea v Brně, jež bylo ve své době velmi důležitým ústavem.

Spisovatelky poukazovaly ve svých knihách na nepochopení. V dílech pak nejčastěji zobrazují příběhy žen, které odmítají, aby se s nimi zacházelo jako s nemyslícími bytostmi, a kterým bylo odepřeno rozhodovat o svém osudu, což se týkalo především domluvených sňatků. „(...) *hledám ve spisovatelském díle ženském výraz bytosti ženiny, novou hodnotu tedy, jež by dávala smysl ženinu dílu uměleckému. A zdá se mi, a dovoluji si to říci jen s největší skromností, že knihy žen skutečně cosi nového, svého do života žen přinášejí, a to nejen knihy nejlepší.* Zdenka Hásková“³

V devadesátých letech se začal klást důraz především na individualismus. Tato situace změnila dosavadní vnímání spisovatelek a přinesla jim nové možnosti. Posun, ke kterému v tomto období dochází, nám naznačuje, že ženy čím dál urputněji hledají vlastní cestu. Požadavkem však bylo mít svůj vlastní vyhraněný názor. Ženy již nevěřily, že jejich život naplní jen rodina a děti. Chtěly se prosadit a dokázat, že umí tvořit stejně dobře jako muži a dokážou literaturu obohatit. Za velmi pozitivní označme, že pohled na ženu se mění také v literatuře psané muži. V jejich dílech můžeme najednou najít nezávislé ženy, které jsou soběstačné a dokážou se rozhodovat nezávisle na mužích.

---

² HECZKOVÁ, Libuše. *Píšící Minervy: vybrané kapitoly z dějin české literární kritiky*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2009. s 20.

³Tamtéž, s. 24.

Období devadesátých let je také označováno za zlatý věk pseudonymů. Literárními jmény mohli totiž autoři i autorky popřít svoji obyčejnou identitu, navíc pro píšící ženy bylo velmi atraktivní moci použít pseudonym a zakrýt tak svou ženskost. Zároveň jim to také pomohlo zbavit se označení jako matka či hospodyně a doufaly v rovnocenné postavení ve světě literatury. Tvorba žen byla totiž již předem podceňována. Příkladem je například autorka Amálie Vrbová se svým pseudonymem Jiří Sumín nebo méně známá Anna Lauermannová se svým mužským jménem Felix Téver. I přesto však mužští autoři na rozdíl od autorek dokázali mnohem otevřeněji psát o ženské sexualitě a celkově zvládali mnohem lépe zpracovat ženinu biologickou stránku, zatímco pro ženy spisovatelky bylo téma sexu ještě stále tabu. Mohla za to upjatější výchova, kdy jen přemýšlet o sexu či o něm dokonce mluvit bylo nepřijatelné.

Snahy ženského hnutí a boj za lepší situaci pro píšící autorky trvaly zhruba do první světové války. Jelikož muži byli povoláni na frontu, musely je ženy nahradit všude, kde bylo zapotřebí a zároveň se autorkám nabídla i nová témata pro tvorbu. Můžeme tedy říct, že první světová válka nám definitivně potvrdila rovnocennost mezi muži a ženami.

1. 1. Velké ženy 19. století

V této kapitole se zaměříme na několik vybraných významných žen 19. století, které byly velmi často velkou inspirací a vzorem pro méně známé spisovatelky, kterou byla například Zdenka Hásková.

První žena, o které bych se ráda zmínila, je také považována za první českou feministku. Jedná se o Magdalenu Dobromilu Rettigovou. Magdalena byla svou matkou velmi přísně vychovávána. Navštěvovala pouze německou školu a to velmi krátce, avšak díky vlastnímu úsilí získala na svou dobu výborné vzdělání a také se naučila česky, jelikož do té doby česky neuměla vůbec, i přesto, že její matka byla Češka.

Magdalena byla přesvědčena, že pro ženu je nejdůležitější, aby byla manželovi dobrou společnicí a vytvořila mu příjemné domácí prostředí. „*Rettigová upřímně věřila, že spořádaná čistá domácnost a chutná zdravá strava připoutá české muže více k rodině a sníží jejich sklon k alkoholismu, hrubosti a jiným špatným návykům.*“⁴ Její kuchařské umění a šikovnost v ručních pracích jí později umožnily vést vlastní soukromou školu pro dívky

---

⁴ NEUDORFLOVÁ-LACHMANOVÁ, Marie. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: JANUA, 1999. s 17.

z chudších poměrů. V roce 1826 vydala vlastní kuchařku *Domácí kuchařky aneb Pojednání o masitých a postních pokrmech pro dcerky české a moravské*, která zaznamenala velký úspěch. Její kuchařky vycházely v češtině a němčině, přičemž české kuchařky byly psány češtinou na vysoké úrovni, a tak se také staly pro mnohé ženy jedinou knihou, která jim pomohla formovat jejich češtinu. Magdalena byla výjimečnou osobností své doby.

Neméně významnou byla také Bohuslava Rajská. Velmi často se o Rajské hovoří jako o nejvdělanější ženě tohoto období. „*Literatura mluví o Rajské nejen jako o výjimečně krásné ženě, ale především jako o nejvdělanější české ženě své doby, k níž vzhlížela i o tři roky mladší Božena Němcová.*“⁵ Rajská byla velmi schopnou a pro naši zemi důležitou ženou. Nakonec se provdala za o téměř deset let staršího F. L. Čelakovského, se kterým byla nešťastná. Avšak i sama Rajská měla před sňatkem pochybnosti, protože se bála, že vše, co pro českou dívčí mládež vytvořila, bude zapomenuto a ztraceno. Její obavy se později potvrdily. Od svého manžela se nakazila tuberkulózou a ve věku pouhých třiceti pěti let zemřela. „*Ona zná jen jeden imperativ: vlastenectví – a různé cesty k němu, manželství s Čelakovským bylo také (pro její rozum) jednou z těchto cest. Před tímto vlasteneckým citem stojí opuštěný básník se čtyřmi nedospělými sirotky a vedle Němcová našeptává: zachraňte nám Čelakovského! A Rajská se rozhodne. Ale na to nikdo nepomyslel, co by to bylo za vlastence, který by úmrtím své ženy přestal jím být. Ten by nestál za tu oběť, tím by národ mnoho neztratil. Úřad hospodyně mohl zastat někdo mnohem bezcennější, nežli byla Rajská. A Čelakovského nenapadlo, co s Rajskou národ ztratí, jako Němcové napadlo, aby Čelakovský „nebyl pro nás ztracen“.*“⁶

Značný posun můžeme vidět u spisovatelky Boženy Němcové, pro kterou již nebyla nejdůležitější chutná strava a čistý domov, ale byla první českou ženou, která se nebála a odhodlaně psala a vyjadřovala se k otázkám týkajících se postavení ženy v tehdejší společnosti a jako první žena otevřeně psala o problémech ve vztazích mezi muži a ženami. I Němcová, obdobně jako Rajská, se provdala za o mnoho let staršího Josefa Němce a ani toto manželství nebylo šťastné, můžeme spíše tvrdit stejně jako M. Neudorfllová, že bylo hluboce nešťastné. Němcová se však dokázala svému osudu postavit a čelit jak tyranskému manželovi,

⁵ NEUDORFLOVÁ-LACHMANOVÁ, Marie. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: JANUA, 1999. s. 21.

⁶ BAHENSKÁ, Marie, HECZKOVÁ, Libuše a MUSILOVÁ, Dana. *Ženy na stráž!: české feministické myšlení 19. a 20. století*. Vyd. 1. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2010. s. 217-218.

tak také společnosti. „*To, že se vzbouřila proti nešťastnému manželství a proti konvenci do všech důsledků, je v literatuře někdy pokládáno za velmi významný a nový aspekt českého feministického hnutí i ženské literární tvorby, který je výrazem emocionální autonomie Němcové i výrazem nového zdroje sebeúcty ženy.*“⁷ Poslední roky života Němcové byly žalostné. Po rozchodu se svým manželem se stala žebračkou, jelikož jí Němec nedával žádné peníze a ona tak musela živit sebe i své děti. Vysílená, nemocná a zlomená nakonec roku 1862 zemřela. „*Moje srdce bažilo být velmi milováno, mně bylo lásky zapotřebí jako květině rosy – ale darmo jsem hledala takovou, jako já cítila.*“⁸

Němcová přivedla ke spisovatelské činnosti další velkou ženu 19. století, Karolínu Světlou. U Světlé již můžeme na rozdíl od Němcové vidět značný posun. Zatímco u Boženy ještě převládal idealizující realismus, u mladší generace, kam patří právě Světlá, byl již nahrazen „neorealismem“. Život Karolíny byl také mnohem šťastnější než ten Němcové, avšak ani ke Světlé nebyl osud nejvládnější. Po svatbě se svým manželem Petrem Mužákem se jí narodila dcera Božena, která ale záhy na to zemřela, což Světlou velmi ranilo. Manželství s Mužákem také nepatřilo mezi nejšťastnější. I přesto, že ke Světlé nebyl hrubý, jako byl například Němec k Němcové, chyběla jejich vztahu intimní láska. Sama Světlá jejich manželství komentovala slovy: „*On byl rozum a pozitivnost, já fantazie a zas fantazie, on kráček, já chtěla létat.*“⁹ Později se sblížila se spisovatelem Janem Nerudou, jehož lásku však neopětovala, protože si byla vědoma, jaké by to mělo následky.

Karolína Světlá měla značný vliv na poslední významnou ženu - Elišku Krásnohorskou. Zatímco Světlá byla ještě stále pod vlivem romantismu a nadhodnocovala důležitost citového vzplanutí, Krásnohorská již neviděla osobní romantickou zkušenost jako nejdůležitější předpoklad pro porozumění lásce či životu. Za svůj největší životní úspěch vždy považovala otevření prvního dívčího gymnázia Minerva v Praze, zároveň bylo toto gymnázium prvním ve střední Evropě. Škola Krásnohorské byla přístupná dívkám všech vrstev, učitelky se tak chovaly se stejnou vlídností k dívkám z bohatých i chudých rodin. Obdobně jako již výše zmíněné autorky i Krásnohorská se podílela na činnosti ženských spolků. Od roku 1874 byla redaktorkou *Ženských listů*. Eliška se dožila sedmdesáti devíti let

---

⁷ NEUDORFLOVÁ-LACHMANOVÁ, Marie. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: JANUA, 1999. s. 26.

⁸ Tamtéž, s. 28.

⁹ ŠPIČÁK, Josef. *Karolína Světlá: Odkazy pokrokových osobností naší minulosti*. Vyd. 1, Praha : Svobodné slovo, 1962. str. 69.

a řadí se spolu s ostatními zde zmíněnými spisovatelkami k velmi vzdělaným a geniálním ženám. „ *Eliška Krásnohorská pevně věřila, že z hlediska lidskosti a spravedlnosti není možné nic závažného proti emancipaci namítat. Hluboce nesouhlasila s obvyklým argumentem, že přirozená role pro ženu je mít děti. Miliony zdravých žen děti neměly nebo je odchovaly a miliony musely pracovat, aby děti uživily a nechávaly je doma samotné, bez dozoru, bez péče a bez výchovy. Navíc nevzdělané, nevědomé ženy nebyly příliš prospěšné druhým a jako společnice byly obvykle nudné a mužům nepříjemné.*“¹⁰

---

¹⁰ NEUDORFLOVÁ-LACHMANOVÁ, Marie. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: JANUA, 1999. s 70.

2. Zdenka Hásková

Zdenka Hásková byla českou básnířkou, prozaičkou, ale také kulturní novinářkou, překladatelkou a divadelní i literární kritičkou. Hásková se narodila v rodině řídicího učitele, a to 28. května 1878 v Hradištku u Štěchovic. Byla jednou z prvních studentek Minervina gymnázia. Jen málo spisovatelek tvořících v tomto období mělo celé školní vzdělání. I přesto, že u nás tvořila spousta vzdělaných žen, minimum z nich ukončilo více než základní školu či měšťanku. Velmi často byly odkázány na vlastní iniciativu. Ženské studium v této době nebylo běžným jevem, jako je tomu dnes. Vyžadovalo především velkou cílevědomost, kterou spisovatelka měla, a proto Zdenka právem patří k prvním ženám, které v Čechách ukončily univerzitní studia.

Nejprve byla studentkou Minervina gymnázia, které bylo založeno roku 1890 Eliškou Krásnohorskou. Zde studovala s Marií Komínkovou a Alicí Masarykovou. S Alicí byly dlouholeté přítelkyně, důkazem je i zachovalá bohatá korespondence uložená v Památníku národního písemnictví, i přesto, že budoucí Zdenčin manžel Viktor Dyk měl s otcem Alice, T. G. Masarykem, nejednou vyostřené spory. Největší křivdu cítil spisovatel za války, kdy prezident T. G. Masaryk odešel do zahraničí, zatímco Dyk zůstal doma a prováděl odbojovou činnost. Velmi ho ranilo, že Masaryk po návratu sklídil místo kritiky poctu, zatímco Dykovi se žádné nedostalo.

Z Minervina gymnázia přešla Zdenka na Akademické gymnázium, kde roku 1898 odmaturovala. Jejími spolužáky byly významné osobnosti Arne Novák, známým českým spisovatelem a Bohumil Bydžovský, přední český matematik. Po úspěšné maturitě nastoupila Hásková na Filozofickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity (dnešní Karlova univerzita), kde studovala přírodní vědy, literární historii a také dějepis.

Jako vysokoškolská studentka začala velmi aktivně pracovat ve studentském spolku Slavia, kde zastávala pozici funkcionářky ženského kroužku. Ve Slavii se setkávaly zejména ženy podobného směřování a jednaly především o novém postavení ženy v mužské společnosti a celkově o novém charakteru ženy. Zde také Hásková přednesla svou přednášku o modernistce Lauře Marhoholmové.

Laura byla kontroverzní postavou konce 19. století, kdy se středem zájmu stala především díky své knize *Das Buch der Frauen*. Ve své době byla velmi známou osobou,

avšak jak rychle se známou stala, tak rychle byla také zapomenuta. Zdenčina přednáška o Lauře byla později otisknuta v Ženském obzoru. Ve Slavii se také poprvé potkala se svým budoucím manželem Viktorem Dykem. „*Ve studiu ženského hnutí nezajímala jsem se pouze o jednotlivé ženy přítomnosti, které vynikaly nad úroveň jako individuality, ale též jsem se jala pátrati po ženách minulosti, abych věděla, jakým myšlenkovým a citovým fondem je založeno ženské hnutí, v jakém rozsahu má historické oprávnění.*“¹¹

V beletrii se s novou pozicí ženy vyrovnává Hásková v románu Mládí, na který se často neprávem zapomíná. Ten je částečně také autobiografický a zachycuje především složitost ženského citového světa. „*Jak vidno, jsou obě její již zapomenuté knížky památnými deníky ženské duše, jak si dobývala českého světa za soumraku pokrokového hnutí.*“¹²

Své vysokoškolské studium zakončila roku 1907 doktorátem na téma Příspěvek k fylogonii rostlin. Od roku 1907 pracovala dva roky jako učitelka na Vesnině lyceu v Brně. Poté žila Hásková již natrvalo v Praze, kde pracovala od roku 1909 jako redaktorka. Co se její novinářské činnosti týče, obhajovala především právo žen politicky se angažovat, čímž by ženy získaly právní a veřejnou rovnost s muži. Bojovala také za ženu jako osobnost. V článku *K boji žen za právo na vlastní osobnost*, který vyšel dne 17. prosince 1911 v Národních listech, ostře vystupuje proti nucenému celibátu. Zastává názor, že každá žena má mít právo na lásku i mateřství, a to bez rozdílu. Zmiňuje se zde také o velké spisovatelce 19. století Boženě Němcové.

O Němcové se Hásková vyjadřuje s obdivem a úctou, jelikož pro ni byla velkou ženou. „*Jsem tak plna krutého a přece úžasného života této ženy. Vykrvácela za mnohé. Chcete-li se ptáti, kdo je žena, probírejte stránky jejího života. Najdete tam člověka, pracovníka, matku, milenku, genia.*“¹³

Pravidelně také psala divadelní kritiky a literární recenze. Od roku 1914 až do roku 1919 publikovala v *Ženském světě*, do kterého přispívala eseji, jež zpracovávaly životy významných žen, kterými byly Eliška Krásnohorská nebo Bohuslava Rajská. Nejprve začínala v *Pražských novinách*, poté od roku 1918 v *Československé republice*. Bojovala zde za klasicistickou tradici našeho divadla, přičemž nejčastěji psala o divadle pražském.

---

¹¹ HECZKOVÁ, Libuše. *Píšící Minervy: vybrané kapitoly z dějin české literární kritiky*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2009, s. 186.

¹² NOVÁK, Arne. Šedesátka Zdeňky Dykové. *Lidové noviny*. 1938, s. 9.

¹³ HÁSKOVÁ, Zdeňka. K boji žen za právo na vlastní osobnost. *Národní listy*. 1911, č. 348, s. 1.

„Prostředí úředních Pražských Novin a pak Československé republiky nehodilo se valně jejímu pokrokářskému naturelu, ale dovedla si tu uhájiti samostatnost svého úsudku.“¹⁴

Přelom let 1916 a 1917 nebyl pro Háskovou příliš jednoduchý. V pondělí dne 20. listopadu byl pro velezradu zatčen její přítel Viktor Dyk, který byl umístěn do vězení ve Vídni do tzv. Věže smrti, kam umísťovali nejzávažnější politické vězně. Avšak podle Zdenky se toto zatčení dalo čekat, jak i Viktor psal ve svých vzpomínkách na vězení. Zdenka byla přesvědčena, že její manžel se na to připravoval již od počátku války a sám přiznal, že pro svou svobodu a vyhnutí se vězení toho příliš neudělal. Zatímco Viktor se nenechal zkrotit ani vězením a i v něm nadále psal, důkazem je slavná báseň *Země mluví*, která vznikla právě ve vídeňském žaláři, Hásková Dykovo zatčení nesnášela příliš dobře.

V květnu Viktora navštívila spolu s jeho bratrem Ludvíkem Dykem. Společně ho seznámili s *Manifestem českých spisovatelů*. Zdenka přiznává, že byli s Ludvíkem velmi nervózní. „*Pamatuji se dobře na tu rozrušující chvíli, kdy bratr básníkův, Ludvík, podstrčil potají při návštěvě – již byla jsem přítomna – vězni projev českých spisovatelů, snaže se v rychlosti šeptem dáti mu k tomu nějaké informace. Byl na smrt bledý, ubohý Ludvík, a nevěděl, že z jeho úst, jež se pohybovala, vycházely jen neslyšitelné stíny slov. Hleděla jsem na to s ustrnutím. Chvilce mýjela. Vmísila jsem se do rozmluvy, mluvili jsme nervosně oba dva, a pak byl náhle konec. Ale na štěstí měl již v kapse projev českých spisovatelů, jichž ústy oznamoval národ vězňům, že nejsou ztraceni.*“¹⁵

Dyk okamžitě po návštěvě zaslal dopis Jaroslavu Kvapilovi, ve kterém dal souhlas ke svému podpisu pod připravovaný manifest. „*Vážený pane, bratr mi včera vyřizoval váš vzkaz, ve věci literární můžete semnou disponovati. Pozdravuji Vás pěkně, jakož i všechny známé. Vede se mi dobře a jsem dobré mysle. Doufám, že příznivý konec není už příliš daleký. Bud'te zdráv!*“¹⁶ Viktor Dyk byl nakonec pro nedostatek důkazů z vězení propuštěn 27. 5. 1917.

Roku 1923 prodělává krizi dlouholeté přátelství Zdenky s Marií Majerovou. Jejich přátelství trvalo roky. Dětství každé z nich se však velmi lišilo. Zdenka vyrůstala v dobře situované rodině, měla možnost studovat a jako jedna z prvních žen ve své době také získala

¹⁴ NOVÁK, Arne. Šedesátka Zdeňky Dykové. *Lidové noviny*. 1938, s. 9.

¹⁵ DYKOVÁ, Zdeňka. K vězeňským zápiskům Viktora Dyka o literární práci. *Lumír*. 1932/3, s. 236.

¹⁶ Tamtéž, s. 236.

doktorát, naopak Marie vyrůstala v mnohem chudších poměrech a místo studia na univerzitě pracovala jako služka.

Nakonec ale obě spisovatelky vstoupily do literatury ve stejné situaci, tiskly své práce ve stejných časopisech a měly mnoho společných zájmů a přátel. Krize přátelství byla způsobena vstupem Marie Majerové do KSČ. Po založení KSČ vystoupily na povrch velké názorové rozdíly. Zdenka nedokázala pochopit, jak zásadní změna nastala po založení KSČ a nesouhlasila s poválečným vývojem sociálně demokratické levice, zatímco Majerová se jí tuto změnu snažila vysvětlit, přesvědčovala ji o výhodách nově nastoupené doby a chtěla, aby i Zdenka se stranou začala sympatizovat. „Ty, třebaže chudá jako já, nemáš cítění jako chudých. Nevím, jaké jsi měla námitky proti N. s.¹⁷, ale tuším, že byly buď vnějškové – snad se ti nelíbila slova jako „soudružko“ nebo „internacionála“, pojmy označující Tobě něco cizího.“¹⁸

Roku 1928 se Zdenka provdala za Viktora Dyka. Život s Viktorem však nebyl jednoduchý. Domnívám se, že láska pro něj byla vždy spíše až na druhém místě, o čemž svědčí i fakt, že si Zdenku vzal až po dlouhých dvaceti sedmi letech, když mu bylo již úctyhodných padesát jedna let. Sám také v jednom ze svých výroků zmiňuje, že muž, i když miluje, tak nikdy nesmí kvůli své lásce měnit svou víru, podle čehož se i řídil. Pro Viktora bylo totiž velmi důležité politické dění. Usiloval o samostatný český stát a dostával se do sporu s několika politickými osobnostmi, z nichž nejznámější je T. G. Masaryk.

Podle Františka Skácelíka však tvořili Viktor a Zdenka jedno z nejharmoničtějších manželství, které nebylo jen manželstvím dvou umělců, ale také manželstvím plného citu. A to především díky Zdence, které podle Skácelíka *nestačilo mít srdce naplněné láskou až po okraj, ale potřebovala, aby její srdce tou láskou přetévalo a ona jí měla vždy dostatek pro druhé.* „To nebylo jen umělecké manželství, to bylo i krásné dílo velké umělkyně života – největší básnické dílo Háskové, která při tom ztratila své zvuché jméno, aby je nahradila jedním z nejzvuchnějších.“¹⁹

City, které Zdenka ke svému manželovi chovala, jsou patrné i z jejich korespondence, která je uložena v Památníku národního písemnictví v Praze. Veškeré dopisy a pohledy jsou psány s láskou a něhou. Svého manžela Zdenka ve svých dopisech nikdy

¹⁷ N. s. – Nejkrásnější svět, román M. Majerové, vydaný r. 1923.

¹⁸ MOLDANOVÁ, Dobrava. Dopis Marie Majerové Zdeňce Háskové. *Česká literatura*. 1982, s. 19-20.

¹⁹ SKÁCELÍK, František. K šedesátinám. *Lumír*. 1937/1938, roč. 64, s. 428.

neoslovuje Viktore, sama to v jednom z dopisů zdůvodňuje tím, že by jí to příliš bolelo. „*Dej na sebe pozor, Viky (víš já Ti nemohu říkat Viktore, mne to příliš bolí).*“²⁰ V dopisech se oslovení manžela střídá, nejčastěji používá oslovení *Milý Viky*, můžeme však narazit také na oslovení *Dušičko* nebo *Můj drahý* a další. Z dopisů můžeme usoudit, že manželé spolu nejspíše netrávili dostatek času, protože přes dopisy řeší i pracovní záležitosti a Zdenka si nejednou posteskuje, jak jí manžel chybí, nebo že se jí již dlouho neozval. Stěžuje si, že neví, kde se toulá a jeho dopisy jsou málo „žhavé“. Avšak z každého psaní od svého manžela má upřímnou radost. „*Včera jsem mnoho neudělala, dopoledne jsem seděla u kamen a snila, odpoledne trochu četla, trochu se připravovala. (...) A našla jsem ty pohlednice, a byla jsem šťastna, neboť jsem myslela na Tebe přitom, že mohu Ti ze své krásné cesty také něco pěkného poslat.*“²¹

Z korespondence je také patrné, že se Zdenka velmi zajímala o tvorbu svého manžela nejen po jeho smrti, ale také během jeho života a ve tvoření ho podporovala. „*...a využij další příležitosti k práci. Napiš občas také fejetony, ne? Bude-li čas. Udělám Ti křížek, a cestuj vesele. Tvá Zdenka.*“²² Často za něj také komunikovala s nakladatelstvími a zařizovala vydávání jeho tvorby. Nejednou ho v dopise vyzývá k tomu, aby pracoval na svém románu nebo využil svůj volný čas k práci na nové tvorbě. „*Milý Viky, aj, aj, román už máš hotový? Věřu jsem zvědava, (...) doufám, že se Ti zdařil.*“²³

Po svatbě roku 1928 Zdenka ustoupila do pozadí a oddaně střežila tvorbu svého manžela. Děti spolu manželé Dykovi nikdy neměli. Jako o vlastní dítě pečovali o Viktora Kripnera, který byl synem Hedviky Dykové – Kripnerové, sestry Viktora Dyka. Smrt své sestry, která zemřela při porodu v pouhých 23 letech, nesl Dyk velice těžce. „*Vnučka Hedvička se roku 1905 vdala, aby již rok potom mřela po narození synáčka. Úmrtí její velice zarmoutilo Viktora, neboť zemřelá a on lnuli k sobě velice. Vzpomínám si, s jakou láskou již jako drobné děvčátko vyslovovala jméno Itó (Viktor).*“²⁴

Viktor Kripner byl později středoškolským profesorem, ale také básníkem a překladatelem. Se Zdenkou zůstal v kontaktu i po smrti jejího manžela Viktora, o čemž svědčí

---

²⁰ BOROTOVÁ, Milena. *Pozůstalost Viktora Dyka a Zdenky Dykové-Háskové*. Praha: Literární archiv Národního musea, 1960.

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

²⁴ HONCOVÁ, Jaroslava. *Listy genealogické a heraldické společnosti v Praze*. Praha, 1991, s. 12.

i dochovaná korespondence. Konkrétně například vánoční přání z roku 1931. „*Milý Viktor, také já Ti přeju v Novém roce to nejlepší. Tvá teta Zdenka.*“²⁵ Kripner zemřel bezdětný v roce 1958.

V květnu roku 1931 odjeli Viktor se Zdenkou na dovolenou do Jugoslávie. Strávili několik dní v Bělehradu, odkud pak odcestovali do Dubrovníku. Zde společně na ostrově Lopud chtěli prožít největší část své dovolené. Ihned po příjezdu se šel Viktor i se Zdenkou koupat do moře. Ta se po vykoupání šla převléknout, Viktor se však chtěl ještě projít podél břehu. „*Paní Dyková se oblékala a zavolala na něj, aby už šel také. Odpověděl, že se ještě jednou projde. Když se za chvíli otočila, viděla, že Dyk je po krk ve vodě. Zavolala znova, aby už šel. Já nemohu, ozval se Dyk. Paní se domnívala, že žertuje, že si sedl do vody. Oblékala se dál, a když se po chvíli znovu podívala, viděla, jak Dyk je zvedán a potápěn vlnami přílivu, neschopen pohybu.*“²⁶ Těmito slovy popsala přímo Zdenka smrt svého manžela ihned po katastrofě Zdenku Štěpánkovi, který byl v tu dobu také na Lopudu.

Lékař nakonec konstatoval, že příčinou smrti Dyka byla mrtvice. Pro Zdenku byla ztráta manžela velkou ránou, ze které se již nikdy zcela nevzpamatovala. „*(...) Bylo slyšet jemné šumění a tichý pleskot vln olizujících kameny mola. Náhle slyšíme hlas: Dyk se utopil! A vzápětí sto hlasů – či jich bylo tisíc? – propuká v bouřlivé volání, které jako by se mísilo s ozvěnou. Dyk se utopil! Viktor Dyk je mrtev! Je snad zbytečné líčit naše ohromení. Nebyli jsme schopni slova. Dav utichl a mlčky nás vedl do malé, nízké místnosti, v níž ležel na stole Dyk, přikryt prostěradlem. Kdosi zvedl lucernu, abychom na něj lépe viděli. – Smrt už odešla, z jeho tváře zmizela hrůza a utrpení, zůstalo jen ticho, to těžké mramorové ticho, které padá na srdce živých...Dyk byl mrtev. Takový byl konec básníka Deváté vlny.*“²⁷

I přesto však Zdenka od roku 1931 pečovala o Dykův literární odkaz – psala předmluvy k jeho dílům, ale také vydávala jeho práce z pozůstalosti spolu s pomocí Antonína Grunda.²⁸ Na jaře roku 1944 dokonce pomohla skupině PULS oživit v Klubu umělců maňáskovou komedii svého manžela *Švejdy Navarovského sláva a pád*, ve které můžeme u postavy Eulalie najít několikrát vtipnou narážku právě na Zdenku. Ta se poté také účastnila

---

²⁵ BOROTOVÁ, Milena. *Pozůstalost Viktora Dyka a Zdenky Dykové-Háskové*. Praha: Literární archiv Národního musea, 1960.

²⁶ ŠTĚPÁNEK, Zdeněk. *Herec*. Praha: Mladá fronta, 1964, s. 187.

²⁷ Tamtéž, s. 187-8.

²⁸ Literární historik a vysokoškolský pedagog.

premiéry jako recitátorka a po celou dobu velmi ochotně pomáhala s informacemi a tvořením představení.

Vydávání po manželově smrti bylo zanedlouho zastaveno německou censurou. Dyková s Grundem však zůstali i nadále přáteli a jejich přátelství posilovala také společná nenávisť k protektorátu. Za války se Zdenka velmi často zajímala o situaci za hranicemi. Byla známá svou velkou láskou k vlasti i národu. Ačkoli byla již starší dámou a po srdeční chorobě, nikdy nepřestala věřit odboji našich lidí, věřila v jejich sílu a nikdy nepochybovala o konečném výsledku. „*Dykův revolver přechovávala s náboji až do revoluce, nedočkávala se okamžiku, až se z něho bude střílet. Dočkala se, dočkala se i naší svobody, transferu Němců a národního státu a tím i rehabilitace Dykových snah.*“²⁹

Děni v zemi nepřestala Zdenka sledovat ani v posledních letech svého života. Když v průběhu války začalo gestapo prohledávat pražské domácnosti, přestěhovala veškerou Dykovu pozůstalost do podzemí muzea, kde veškeré Viktorovy rukopisy a korespondence přečkaly válku. Později je Zdenka věnovala Národnímu muzeu. „*Paní Dyková bydlila v patře nejvyšším, přímo pod střechou moderního domu. Tehdy jsme stěhovali celou básníkovu pozůstalost do musejních krytů, do podzemí zdánlivě bezpečnějšího. Osud kultury přál. Dykovy rukopisy i korespondence přetrvaly šťastně i pražskou revoluci a paní Dyková ji věnovala Národnímu muzeu.*“³⁰

Tuto pozůstalost publikovala v roce 1958 dr. Milena Borotová. Můžeme v ní najít Dykův osobní fond v rozsahu třiceti kartonů z let 1900 – 1946 a obsahuje jak osobní doklady, tak také korespondenci např. s Karlem Čapkem, Arnem Novákem či Jiřím Karáskem ze Lvovic. Obnoveného vydávání spisů svého manžela se Zdenka již nedožila. „*Jednoho dne se paní Zdeňka Dyková nedočkala: obnoveného vydávání Dykových spisů, ač první svazek zralé lyriky měl vyjít ještě do vánoc u Borových. Byla by jej jistě přijala s úsměvem vděčným a kritickým, jako vše, co oživovalo památku jejího muže, s něhou a jistotou, které si jsou vědomy velikosti básnického odkazu Viktora Dyka. Jen před mrtvými možno sklonit se.*“³¹

Zdenka Hásková zemřela 7. 11. 1946 v Praze v nemocnici na Bulovce na následky osudného úrazu, jehož příčiny nejsou známy. Je pochována spolu se svým manželem Viktorem na Olšanských hřbitovech v Praze.

---

²⁹ GRUND, Antonín. Věrná strážkyně. *Svobodné noviny*. 1946, s. 2.

³⁰ Tamtéž, s. 2.

³¹ Tamtéž, s. 2.

Tato úžasná žena byla skvělou publicistkou, divadelní kritičkou, především však věrnou strážkyní pozůstalosti svého manžela Viktora Dyka. *„Zdeňka Dyková tragická, modelovaná nejen mužovým skonem a mravní účastí v jeho zápasech a žalářích, ale stejně soužitím s rytířským mužem, který ani u ženy neznal osobní vážnosti bez přísné etiky a jemuž se frivolní malichernost protivila právě jako laxní pohodlí. Byla ho vždy hodna, byla mu i sourodná, ledaže občas přímočařejší a radikálnější.“*³²

---

³² NOVÁK, Arne. Šedesátka Zdeňky Dykové. *Lidové noviny*. 1938, s. 9.

3. Tvorba Zdenky Háskové

Zdenka Hásková se ve svém životě převážně věnovala překladatelské a novinářské činnosti. Jako novinářka se nejvíce zabývala kulturní problematikou a nejčastěji přispívala svými fejetony, články, ale také divadelními kritikami do časopisů *Lumír* a *Cesta*. Je autorkou mnoha časopisecky tištěných povídek o ženách a dívkách, které se věnují konfliktu mezi intelektuálem ženy a jejím přirozeným posláním. Psala však také literární recenze, kde největší pozornost věnovala tehdejší tvorbě žen. V překladatelské činnosti se zaměřovala na jihoslovenské literatury. Jednalo se například o básně či povídky ruského autora V. Nazora aj. Tyto překlady byly publikovány nejčastěji časopisecky.

Velkou část života pečovala o literární odkaz svého zesnulého manžela. Nesmíme ale zapomínat, že byla také spisovatelkou. Je autorkou zhruba patnácti povídek, z nichž nejznámější je povídka *Peníz*. Mezi nejvýznamnější díla její tvorby však patří sbírka důvěrných veršů *Cestou* (1920) a dívčí román *Mládí* (1910).

Sbírka veršů *Cestou* vyšla v roce 1920 a byla vydána Ludvíkem Bradáčem na Královských Vinohradech. Jedná se o útlou sbírku citlivých básní, z nichž dvě nejobsáhlejší jsou věnovány Zdenčiným přítelkyním. První báseň je věnována Žofce Kveder – Demetrovičové. Hásková v básni vzpomíná na první setkání se Žofkou a také na společné zážitky.

„Vešla jsem: předsedkyně studentského kroužku

přišla jsem požádat tě

o příspěvek k literárnímu večeru.

Vydalas právě knihu,

já byla studentka, jež neznamerala nic,

jen verše jakés jsem tiskla

a prósu v duchu tolstojovském.

(Byl tenkrát v módě,

a mně se chtělo po jeho příkladu

*choditi v rouše režném,
Ale neměla jsem na ně.)“³³*

Druhá nejobsáhlejší báseň se jmenuje *List do Ameriky za války* a je věnována Filče Srpové. V úvodu básně autorka vzpomíná na jízdu v tramvaji, ve které naproti ní seděla dívka podobná Filče, což v ní vyvolalo vzpomínku na tuto přítelkyni. Na konci básně autorka zmiňuje, že přítelkyně je nyní v Novém Yorku a ona o ní nemá žádné zprávy. Zdali se Hásková se svou přítelkyní ještě někdy setkala, nevíme. Ačkoli jsou básně plné něhy a citu musíme jim vytknout, že místy působí velmi neurovnaně a některé části postrádají také uměleckou hodnotu.

*„Dnes plakala jsem v tramvaji.
Naproti mně, vedle mladé dívky
s velkýma očima a hrubým tahem úst
sedělas ty.“³⁴*

Zbytek básní, které tvoří sbírku, jsou různého charakteru. Velmi často si však můžeme všimnout motivu lásky nebo milování, který se prolíná téměř ve všech básních. Ty jsou převážně rýmované, přičemž se nejčastěji jedná o rým sdružený nebo střídavý. J. O. Novotný ve své kritice vyzdvihuje například básně *Srdci*, *Úsměv* nebo *Co miluji*.

*„Mé srdce – dítě bez hněvu,
zná dobře cenu úsměvu.
Ach, máte pravdu, tiše dím,
a já se za něj nestydím!“³⁵*

---

³³ HÁSKOVÁ, Zdenka. Cestou. Královské Vinohrady: L. Bradáč, 1920. s. 5.

³⁴ Tamtéž, s. 24.

³⁵ Tamtéž, s. 11.

Oba kritici, J. O. Novotný i Arne Novák se však shodují na tom, že v případě sbírky *Cestou* se jedná spíše o deník citlivé ženské duše, než o hodnotné umělecké dílo. Ve své kritice Novotný také sdílí obdobný názor jako Arne Novák. „*Knížečka důvěrných a upřímných veršů Zdenky Háskové náleží spíše v oblast přírody než v okruh umění, neboť bezprostřední, překypující, široký a vlahý cit, jímž jest výhradně inspirována, neprošel ani myšlenkovou kázní, ani básnickou kulturou a rozlévá se před čtenářem bez výhrad a bez ohledů jako jarní záplava na louce poseté již tklivým souzvukem sasanek a jaterníků.*“³⁶

3. 1. Román Mládí

Román *Mládí* vyšel v roce 1909 v Praze v nakladatelství Grosmana a Svobody. V hlavní dějové linii zde můžeme u hlavních hrdinek pozorovat boj rozumu a srdce. Avšak okolnosti vzniku tohoto románu nebyly příliš jednoduché, svědčí o tom i tehdejší doba. „(...)Nelze zapomenouti na mladost Zdeňky Háskové, zapsané do literatury sešitkem vyznavačských Veršů a dokumentárním dívčím románem osudové zpovědi *Mládí*.“³⁷

Knihu spisovatelka věnovala své přítelkyni Anně Noskové a i ve věnování naznačuje, že doba pro ženy – spisovatelky není příliš příznivá.

„*Drahá Ando, byla bych ráda dala Tobě a ŽENÁM mnohem více, než tuto nepatrnou knížku. Zatím nebylo možno. Přijmi ji tedy laskavě jako malý důkaz velkého přátelství a úcty. Zdenka Hásková*“³⁸

Děj románu se odehrává na přelomu 19. a 20. století a zachycuje příběhy čtyř žen, které se vzájemně prolínají. Hlavními hrdinkami jsou tři studentky - Ivana Zemanová, Markéta Rydvalová, Sylva Langrová. Čtvrtou hrdinkou je také příběh starší ženy paní Marušičové.

Na počátku knihy se seznamujeme s postavou, které je v románu věnováno nejvíce pozornosti, s Ivanou Zemanovou, která vyrůstala mimo domov, u přítelkyně své matky paní Marušičové. Na své dětství neměla hezké vzpomínky, jelikož vyrůstala s despotickým otcem, který byl sobecký a prudký. Jeho povahou trpěla celá rodina. „*V domě se pohybovala bázlivě*

---

³⁶ NOVÁK, Arne. Šedesátka Zdeňky Dykové. *Lidové noviny*. 1938, s. 9.

³⁷ Tamtéž, s. 9.

³⁸ HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 5.

a plaše. Jak často se tam rozléhal hřmotný, prudký hlas jejího otce, otce, který jí byl cizincem. Ne lhostejným, ale obávaným, nepřátelským a nepohodlným.“³⁹

Se svojí rodinou se však Ivana setkává pouze o prázdninách, zbytek času tráví již u zmíněné paní Marušičové, kde na rozdíl od svého domova nalézá klid a také sní, především o ideálním světě, který si vysnila z románů. „*A snila, mnoho snila. Snila o světě krásy a dobrých lidí, kteří žili a umírali láskou. Snila o světě takových lidí, jaké nalézala v knihách autorů, které četla a milovala (...). Snila a věřila svým snům.*“⁴⁰

Po dokončení školy v Trutnově nastoupí na Gymnázium v Praze. Studovat však začíná díky iniciativě paní Marušičové, která o možnosti studia v Praze nejdříve řekne Ivaně, a poté také přemluví její rodiče. Vidí totiž v Ivaně částečně sebe a snaží se přes ni naplnit své ideály, kterých se jí nepodařilo dosáhnout. „*Paní Marušičová stěží přemáhala tuto bolest. Marně si opakovala: Ivana vykoná, co jsem já nemohla vykonati. Z Ivany bude žena, která bude mít poctivou účast na kulturní práci lidstva, která ukáže, co žena může a co žena jest.*“⁴¹

O Praze mluví nejprve Ivana jako o pohádkovém městě, do kterého se velmi těší a doufá, že se zde uskuteční všechny její vytoužené sny. Její nadšení však v zápětí vystřídá zklamání, jelikož jí Praha najednou připadá příliš hlučná a jednotvárná. Není taková, jakou si ji představovala. Zde můžeme pozorovat také kontrast mezi velkoměstem a venkovem. Na jedné straně Praha, které se Ivana nemohla dočkat a věřila, že jí přinese něco nového, což se však nenaplnilo. „*Chodila po městě vyhledávajíc odlehlé parky, aby jí nahradily přírodu. Stávala dlouho nad řekou, poslouchajíc šumění jezu, nebo sledujíc pohledem s Vyšehradu, jak přicházela od jihu z neznámé pro ni, mírně pahorkaté krajiny.*“⁴²

Na straně druhé obraz venkova, se kterým má Ivana spojených mnoho krásných zážitků. Proto když se v Praze cítí osamělá, často se prochází a vzpomíná tak na něj. „*Ivana, stojíc na břehu Vltavy, zapomínala, že je ve městě. Stála u Jizery, kterou opustila. Voda jí vypravovala o lukách, kde odkvétaly právě ocúny. (...) A v sametově zelených, černě*

---

³⁹ HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 7.

⁴⁰ Tamtéž, s. 10.

⁴¹ Tamtéž, s. 12.

⁴² Tamtéž, s. 16.

stínovaných smrkových lesích plápolají asi tu a tam zlaté břízy, do tmavé zeleni se rozbíhají zlaté ostrovy modřínů.“⁴³

Je však zklamaná nejen z velkoměsta, ale také ze školy a ze spolužáků. A také je zničena přístupem svého otce, který se studiem příliš nesouhlasí. *„Bylo by lépe, kdybys zůstala doma jako tvé sestry a vdala se,“ řekl Ivaně, vzpomenuv si na Eliščiny výčitky. „Ostatně pamatuj si: co prostuduješ, je tvé věno.“*⁴⁴ Domnívám se, že přístup jejího otce se dal v té době čekat, jelikož vzdělání u žen se spíše nepodporovalo a s ženou se počítalo především jako s matkou a manželkou.

V Praze se Ivana sblíží s Karlem Skálou, zároveň však o ni projevuje zájem bratr její přítelkyně Sylvy Oto, jehož náklonnost však neopětuje, což Oto nese velmi těžce. Zde se také prostřednictvím Sylvy seznamuje s Markétou. Poté, co Ivana odmítne Karla Skálu, kterého miluje, sblíží se s Markétou ještě více, protože jsou obě nešťastné kvůli lásce. Markéta se také Ivaně svěřuje se svým smutným životním příběhem.

Markétin osud je ze všech dívek nejsmutnější. Poté, co jí zemřela matka, je v obtížné finanční situaci, kdy nemá peníze ani na jídlo. Jediné, v čem vidí východisko ze svého tíživého stavu je studium, kterému se plně věnuje a věří, že jakmile dostuduje tak bude situace lepší. *„Nikdo neví, že jsou dny, kdy slečna Rydvalová ohryzuje suché kousky chleba. Nic více, než suchý chléb ráno, v poledne a večer.“*⁴⁵ Ke konci příběhu dokonce skončí Markéta v nemocnici pro vyčerpání organismu a z hladu.

Jako všechny ostatní hlavní hrdinky románu i Markéta touží po lásce. Začíná se o ní zajímat o několik let starší a ženatý doktor Kraus. Markéta tomu z počátku nevěnuje příliš pozornost, avšak poté, co se její situace zhoršuje ještě více a už nemá ani nic k jídlu, snižuje se k tomu, že pomoc doktora Krause vyhledá. Ten chce však za svou pomoc na oplátku její lásku. Ještě jednou chce prožít vášnivý vztah s mladou dívkou. Markéta se vzchopí a jeho nabídku odmítá. *„Byl to skutečně doktor Kraus, který ji pohlcoval široce rozevřeným, přilnavým pohledem? Ne, to už nebyly oči muže, co se nad ní sklánělo, co k ní přilnulo, to byl zrak pohlaví, slizkého polypa...“*⁴⁶

---

⁴³ HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 16-17.

⁴⁴ Tamtéž, s. 15.

⁴⁵ Tamtéž, s. 100.

⁴⁶ Tamtéž, s. 120.

Paní Marušíčová se mezitím, co Ivana odjela, sblíží s Janem Blažkem, zatímco se její manžel odstěhoval do města a zjišťuje, že je těhotná. Tato zpráva však nepotěší ani ji, ani jejího manžela. Sama se již na dítě necítí a její manžel to vidí podobně. V létě píše dopis Ivaně, kde ji prosí, aby ji navštívila. Zároveň se také v dopise přiznává, že ji už netěší život a je v zoufalé životní situaci. „*Přijed', kdož ví, uvidíme-li se kdy. Nevím, přežiju-li své mateřství a neodvažuju se ani přát si, abych zůstala živa, bojím se žít ještě dále hazardní hru svého života, zdá se mi, že je lepší a čestnější prohrát a odejít, než žít dále z nezasloužené výhry.*“⁴⁷ Nakonec paní Marušíčová opravdu umírá, ale dítě přežije.

Po smrti paní Marušíčové nastupuje Ivana na medicínu. Stále myslí na Karla Skálu, kterého miluje a lituje, že když měla možnost s ním být, tak odmítla. Ivana se dozvídá, že odjel na jih do Torboly u Gardského jezera a rozhodne se, že za ním pojedou a vyhledá ho, aby mu vyznala svou lásku. Bohužel je již pozdě a Ivana zjišťuje, že Karel si zde našel jinou ženu. „*Krásná byla, opravdu. Ona, Ivana, není tak krásná. Dávala se, všichni tři se dívali a mlčeli. (...) Jen hleděla na Skálu a jeho dámu a proto ji srdce tak bolí.*“⁴⁸

Román nemá ucelený konec. Ivana zůstává i nadále smutná po rozchodu se Skálou, Markéta se naopak se svou situací vyrovnala a Sylva se na konci příběhu seznamuje s novým mužem. Další pokračování osudů hrdinek nám již autorka neprozrazuje.

3. 2. Charakteristika ženských hrdinek románu

Autorka si v díle nezvolila pouze jednu hlavní postavu, ale čtyři hlavní postavy- Ivanu, Markétu, Sylvu a paní Marušíčovou, kolem kterých se točí celý příběh románu. Tyto postavy můžeme označit za osudové, jelikož sledujeme, jak se jejich příběhy v románu prolínají, a jak si hrdinky navzájem ovlivňují osudy. Paní Marušíčová má vliv na osud Ivany, která by bez jejího zapříčinění nezačala studovat, zůstala by s rodiči na venkově, kde by se kvůli despotickeému otci musela provdat za dobře situovaného muže. Ivana má vliv na život Markéty, se kterou by to bez Ivaniny pomoci určitě nedopadlo příliš dobře, ať už kvůli jejímu špatnému fyzickému i psychickému stavu či obtížné finanční situaci. Markéta se zase snaží pomoci Ivaně, která je zničena z nevydařeného vztahu se Skálou a Sylva, která je z hrdinek dle mého názoru po psychické stránce nejvyrovnanější, působí kladně a pozitivně jak na Ivanu, tak na Markétu.

---

⁴⁷ HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 138.

⁴⁸ Tamtéž, s. 150.

Každá ze čtyř hlavních hrdinek touží po lásce a určitým způsobem se snaží bojovat se svým osudem, ale příliš se jim to nedaří. Mimo hlavní hrdinky se vyskytuje ještě několik postav vedlejších, mezi které patří buď muži, nebo blízká rodina dívek. Obecně můžeme říct, že román není přehlcen velkým množstvím postav.

Musím však souhlasit s některými kritiky, konkrétně s Arnem Novákem, že postavy, kromě paní Marušíčové, jsou na svůj věk až příliš vyspělé a vystupují tak, jako by toho v životě už spoustu prožily a jsou přesvědčeny, že po prvních nešťastných láskách už žádná nová láska nepřijde a ony zůstanou samy. To však vzhledem k jejich věku působí dosti nepochopitelně. „*Tato sotva dvacetiletá Ivana prožila dosud velmi málo, než aby mohla zvolati: Jaký nemožný život! Nebylo by lépe zemřít?*“⁴⁹

Místy se nám může také zdát, že v románu je jedna hlavní postava, která se jen rozdělila na čtyři části, jelikož hrdinky jsou si velmi podobné. Ačkoli jsou příliš mladé, tak jejich životy jsou smutné a nenaplněné, jsou ztrápené a ztrácí se ve svých vlastních životech a po každém menším životním neúspěchu chtějí rezignovat na život a nevěří, že se situace může zlepšit. Výjimku částečně tvoří postava Sylvy, která jako jediná tolik nesní o svém životě, o budoucnosti, proto u ní ani nepozorujeme takové zklamání životem jako u ostatních tří hrdinek.

U postavy Ivany Zemanové si již na počátku příběhu můžeme všimnout, že je velmi ovlivněna svým ne příliš šťastným dětstvím, kdy vyrůstala s despotickým otcem, což má nejspíše za následek její nedůvěřivost vůči mužům a také její nerozhodnost. „*Ivana Zemanová, gymnazistka, měla smutné mládí v domě hrubého otce. Předzvěst svého osudu viděla na utýrané matce a upoutaných sestřích.*“⁵⁰ Avšak i jako ostatní hrdinky, tak i Ivana po lásce touží, zároveň z ní má také strach. „*A i kdyby se mi teď nabízela láska – bojím se věřit. Ty žiješ ze dne na den. I v lásce bys tak žila. Já nedovedu neptati se: je věčná láska? Jinak mi nelze milovati.*“⁵¹

Z románu víme, že po celou dobu tajně miluje Karla Skálu a doufá v setkání s ním. Když však k tomuto setkání dojde a dokonce o ni Karel projeví zájem, Ivana z nepochopitelného důvodu odmítá. Stačí však krátký čas a Ivana začíná svého rozhodnutí litovat a rozhodne se, že musí Karla najít a získat. Když se ho později rozhodne najít, zjišťuje,

⁴⁹ NOVÁK, Arne. Smutné mládí. *Lidové noviny*. 1909, s. 1.

⁵⁰ JEŽ, Štěpán. Studentská revue. 1909/10, roč. 3, s. 214-215.

⁵¹ HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 39.

že si již našel jinou ženu a je již pozdě. Karel, který však Ivanu stále miluje, jí nabídne, že se s ní vrátí a nynější ženu opustí, to však Ivana odmítá. Karel totiž přiznává, že s touto ženou prožil vášeň, že mu dala světlé okamžiky, i přesto však miluje stále Ivanu. Ivana však nedokáže přenést přes srdce, že Karel přiznal, jak mu s touto ženou bylo dobře a vzdává se ho podruhé. Oba tedy zůstávají bez toho druhého, ačkoli se milují. „Řekněte, že smím jeti s vámi! Ivana vzhledla užaslá a neodpovídala. Jak mohl něco takového čekat? Po tom všem? Snad by byla mohla zapomenouti, kdyby byl odsoudil svou vášeň, odsoudil – onu ženu.“⁵²

Můžeme si všimnout nevyzrálosti hlavní hrdinky a jejího nepochopitelného chování. Její nejistota jí nakonec připraví o lásku. Karel Skála již déle nevydržel její věčnou nerozhodnost a dal šanci nové lásce. Tuto situaci výborně vystihl Arne Novák ve svém článku *Smutné mládí*. „Ivana počíná si ve svém poměru ke Skálovi jako ten, kdo počítá na knoflíky: mám – nemám? Když pak boдрého Skála taková hra omrzí a on se zamiluje do dívky ducha méně spekulativního, pocítí prý Ivana “hnus“. Z jakých příčin?“⁵³

Poté, co podruhé ztrácí Karla, vrací se domů, kde se dozvídá, že zemřela paní Marušíčová, která pro ni byla jako druhá matka, jelikož u ní Ivana vyrůstala a milovala ji. Ivana po těchto událostech rezignuje na lásku i na život a uzavírá se do sebe.

Postavu Ivany a Karla můžeme označit za figurální dvojici románu, i přesto, že to s jejich vztahem nedopadne dobře, jsou tyto dva hrdinové spjati vzájemnou náklonností a můžeme říci i láskou, která je oboustranná. Ivana, která neustále bojuje sama se sebou a je velmi nerozhodná, Karla odmítne, i přesto, že ho miluje. Ten na ni čekal příliš dlouho, a proto dá šanci jiné ženě a na Ivanu se pokusí zapomenout.

Osoba paní Marušíčové se může z počátku jevit jako vedlejší a méně důležitá hrdinka. Ve skutečnosti je však po Ivaně druhou nejdůležitější ženou románu, jelikož její postava prochází také velkým vývojem. Obě postavy mají spoustu snů, které ale nakonec zůstávají nenaplněny. Můžeme všimnout podobnosti postav Ivany a paní Marušíčové, místy se nám může jevit, že Ivana zobrazuje mladou paní Marušíčovou.

Paní Marušíčová se totiž pro manželství vzdala všeho a věřila, že bude šťastná. Šťastná byla, ale pouze určitou dobu, než její vztah zevšedněl a ztroskotal. V manželství je nešťastná a jediné po čem touží je strhující láska. Podobně postavu paní Marušíčové vidí i

---

⁵² HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 154.

⁵³ NOVÁK, Arne. *Smutné mládí*. *Lidové noviny*, 1909, s. 1.

Arne Novák ve svém článku Smutné Mládí. „*Je tu dále paní Marušičová, přeznámý typ ženy v manželství neuspokojené, ženy v počínajícím odkvetu, jejíž srdce hoří poslední touhou po vášnivé a vzrušující lásce, dokud ještě není pozdě.*“⁵⁴

Avšak hrdinka se ani nesnaží se svým osudem cokoli dělat, zůstává pasivní a přijímá ho takový jaký je. I přesto však sní nadále o dokonalé lásce, což má nejspíše za následek její pozdější nevěru. „*A snila o mužích, které znala, a kteří by ji byli milovali. Zachtělo se jí dáti se strhnouti v závrtný vítr nějaké vášně, nějaké nesmyslné lásky, který by dal zapomenout na vše, co ji bolelo.*“⁵⁵ Její život končí nešťastně, kdy umírá při porodu svého dítěte.

Postava Markéty Rydvalové je poznamenána nešťastnou láskou a nyní se bojí znovu zamilovat a věřit mužům. Zároveň také víme, že jí zemřela matka, a proto se nachází v obtížné finanční situaci, o které však ostatní nevědí. „*Celý svět se zajímá o slečnu Rydvalovou, jen pro tu maličkost, že se jí nevede dobře a že je interesantně bledá. Co jí schází, sluší-li jí její bledost?*“⁵⁶

Chybí jí láska, po které touží stejně jako ostatní hrdinky, domnívám se, že po ní dokonce touží ze všech hrdinek nejvíc, když o ni však projeví zájem ženatý a starý doktor Kraus, Markéta odmítá. Necítí k němu žádnou lásku a je přesvědčena o tom, že by ani nikdy nemohla. A proto nepřistupuje na nabídku, že ji Kraus finančně zabezpečí výměnou za její lásku. Markéta je na tom však finančně velmi špatně, což se podepisuje i na jejím fyzickém stavu.

Podle mého názoru je velmi silnou a hrdou ženou, řekla bych dokonce, že je ze všech hrdinek nejsilnější. Svědčí o tom i odmítnutí doktora Krause, který by ji za její lásku dal vše, co má. Její hrdost ji však nakonec dostane do nemocnice, kde skončí vyhladovělá a vyčerpaná. Její přítelkyně ji však pomohou a nenechají ji nadále žít v bídě.

Poslední hrdinkou je Sylva Langerová, o jejíž postavě se z knihy dozvídáme nejméně, pohlíží na lásku mnohem reálněji než Ivana, jelikož už poznala její zklamání a nyní má strach, že každá láska vyprchá, a že ani ta její nebude nikdy stálá. Svou budoucnost si nevysnila tak jako Ivana, proto u ní nehrozí, že bude životem tolik zklamaná. „*Sylva letí ztřeštěně životem jako pták, nemyslíc na nic než na přítomný okamžik, bojí se zastavit se,*

---

⁵⁴ NOVÁK, Arne. Smutné mládí. *Lidové noviny*, 1909, s. 1.

⁵⁵ HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 49.

⁵⁶ Tamtéž, s. 84.

myslit, býti stálou.“⁵⁷ Avšak i u ní můžeme vidět tu částečnou naivitu, co se pohledu na lásku týče. Na konci příběhu se seznamuje s mladým mužem, jak to s nimi však dopadne, už se nedozvíme. Můžeme se však domnívat, že její příběh měl nejšťastnější konec. „*Na jednom z večírků u Langrů představila Sylva Ivaně Huga Lamače. Budu ho milovat, řekla, když na chvíli osaměly. Jak to víš? Tak. Vím to. A on? Bude mne mít také rád.*“⁵⁸

„*Ivana shledala lidi jinými, než jak četla v knihách snilků. Tam bylo tolik dobroty, přátelství a lásky, a nyní? Je vůbec přátelství, je vůbec láska? (...) Smutné bylo mládí a smutná bude budoucnost. Osud Markéty Rydvalové, resignované, hrdé dívky, nebyl o mnoho utěšenější. Nestálá a méně opravdová Sylva našla lék ve své lehkomyšlnosti a smyslu pro okamžik. Ale všechny, i paní Marušičová, ztroskotaly, protože založily svůj život na něčem tak vratkém jako je láska.*“⁵⁹

3. 3. Kompoziční výstavba a kritika románu

Název románu *Mládí* je také hlavním motivem románu, který nás provází celým příběhem díla. Každá z hrdinek si uvědomuje, že mládí je jednou z nejdůležitějších součástí života. Paní Marušičová je přesvědčena, že člověk si své mládí neuvědomuje a neužije, pokud nemá děti. Sama však žádné děti nemá, a když konečně dítě čeká, při porodu umírá. „*Nemáme žádného mládí, říkala paní Marušičová, nemáme-li děti. Svě mládí jsme žili, proto jsme nemohli zároveň cítiti a viděti jeho krásu. Tu lze viděti jen na mládí, jež roste před našima očima.*“⁶⁰

U ostatních tří hrdinek můžeme sledovat složitost ženského citového světa, ve kterém stojí cit a láska proti intelektu a rozumu. Ačkoli hrdinky touží po lásce, vždy vyhraje rozum, který jim na první místo staví vzdělání. Tyto hrdinky však stihly odsoudit lásku ještě dříve, než ji vůbec mohly prožít a mají pocit, že jim mládí již proklouzlo mezi prsty. Ve skutečnosti jsou to však ony, které svým mláďím mrhají. „*Tyto malé, rozkošné gymnasistky hloubají o životě, dříve než prvními krůčky do něho vešly, analyzují lásku, dříve než se zamilovaly, ztrácejí víru, dříve než něčemu uvěřily, pohrdají muži, dříve, než je podrobně prozkoumaly a poznaly.*“⁶¹

⁵⁷ JEŽ, Štěpán. Studentská revue. 1909/10, roč. 3, s. 214-215.

⁵⁸ HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 156-157.

⁵⁹ JEŽ, Štěpán. Studentská revue. 1909/10, roč. 3, s. 214-215.

⁶⁰ HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909, s. 47.

⁶¹ NOVÁK, Arne. Smutné mládí. *Lidové noviny*, 1909, s. 1.

Z kompozičních postupů dle časových vazeb využívá autorka ve svém díle zpravidla chronologický čas – dodržuje takový časový sled, jaký probíhá ve skutečnosti. Epizody jsou řazeny logicky za sebou. Místy můžeme najít také čas retrospektivní, který se nejčastěji objevuje u hrdinky Ivany nebo Markéty, když vzpomínají na svou minulost a v čase se tak vracíme.

Z architektonického pohledu si můžeme v románu Mladí všimnout formálního uspořádání, zde konkrétně uspořádání do na sebe navazujících 31 kapitol. Celý román je napsán v rozsahu 163 stran. Přejít mezi jednotlivými kapitolami je volný. Ačkoli konec jedné kapitoly nastiňuje dění další kapitoly, děj nepokračuje plynule dál. Kapitoly nejsou pojmenovány, jsou značeny pouze římskými číslicemi, výjimku však tvoří kapitola první, která je označena iniciálou v podobě písmene i. Kapitoly nejsou příliš dlouhé a z větší části jsou podobného rozsahu.

Začátek díla je pozvolný, postupně se seznamujeme s hlavními hrdinkami a jejich osudy. Konec díla můžeme zase označit za otevřený, jelikož nám autorka neprozrazuje další pokračování osudů hlavních hrdinek. Víme jen, že rezignovaly na lásku, vzhledem k jejich mladému věku můžeme však předpokládat, že se jejich pohled na tuto věc se v průběhu let změní. To ale autorka již neprozrazuje.

Po dokončení díla se spisovatelka potýkala především s kritikou svého románu. Hásková byla totiž ve své době známou ženou, kdy důvodem nebylo jen manželství s významnou osobností Viktora Dyka, ale byla především dobrou novinářkou a kritičkou. František Skácelík dokonce ve článku k jejím šedesátým narozeninám vzpomíná, že již za jejích studií byla Zdenka výraznou ženou. *„My, vrstevníci slavných let devadesátých, kteří jsme znali jubilanтку ještě jako studentku Háskovou, pamatujeme dobře, že už tehdy mělo její jméno dobrý zvuk. Ženské studium nebylo ještě tehdy tak něco samozřejmého jako dnes a už pouhé rozhodnutí být studentkou vyžadovalo nejen bystrého intelektu, ale i cílevědomé vůle. U Háskové byly tyto dvě vlastnosti nejen dokonale rozvinuty, ale zároveň zduchovněny hlubokou a jemnou básnickou citovostí. Není to zjev zcela častý, zvláště u žen ne.“*⁶²

Domnívám se, že všechny tyto aspekty způsobily, že kritika měla od jejího románu určitá očekávání, která však bohužel nebyla naplněna. Téma bylo dle mého názoru zvoleno

---

⁶² SKÁCELÍK, František. K životnímu jubileu Dr. Zdenky Dykové. *Lumír*. roč. 64. s. 427.

dobře. Hlavní motiv románu spočívá v nenaplnění snů a ideálů. Tato tematika již byla několikrát zpracována a je aktuální i dnes.

Z tvorby 19. století můžeme například zmínit slavný román Gustava Flauberta *Paní Bovaryová*. Oba romány, *Mládí* i *Paní Bovaryová*, zachycují příběhy žen, které očekávaly přespříliš. Bovaryová má s hrdinkami románu *Mládí* spoustu společného, nejvíce však s Ivanou. Můžeme si povšimnout její nevyzrálosti, s jakou pohlíží na svět a stejně jako Ivana je ovlivněna četbou romantických románů a žije svými představami, které však nebude možné nikdy naplnit. Na rozdíl od našich hrdinek na to však dochází díky svému manželství a lásce, které dala šanci. Hrdinky Zdenčina románu té lásce šanci ani dát nestihly. V obou románech tak můžeme pozorovat kontrast mezi realitou a vysněným světem, přičemž vášnivou a romantickou Emu nenaplnění jejich ideálů přivede nakonec až k sebevraždě.

U kritiků se Zdenka, jak bylo zmíněno výše, se svým románem *Mládí* pozitivní reakce spíše nedočkala. Arne Novák se ve své kritice *Smutné mládí v Lidových novinách* zaměřil více než na kritiku samotnou na charakteristiku hlavních postav. Na samotném konci však dodává, že v románu je příliš nezodpovězených otázek. „*V knížce je rozsypáno plno poznámek, útržků, výkřiků a otázek, které jsou právě tak podrážděné, těkavé a nepokojné jako duše těchto líbezných hloubalek.*“⁶³

S podobnými výtkami, jaké měl Arne Novák, se můžeme setkat i v kritice Karla Sezimy. Opět kritizuje velké množství nedokončených myšlenek. Autorce také vyčítá její nevyrovnané improvizáční tempo a nedokreslenost některých situací. Zmiňuje se o tom, že co se autorce může jevit samozřejmým, může být pro čtenáře těžší na pochopení, a proto si poté čtenář klade otázky, na které však nezná odpověď. „*Mnoho je tu jen v konturách načrtnuto, málo dokresleno a odstíněno. Nevyrovnané improvizáční tempo a nepevnou místy motivaci zavinila patrně přílišná blízkost pozorovaných fakt, z nichž mnohé se asi zdálo samozřejmým autorce, nemající dostatečného odstupů od látky, ponořené do ní a zaujaté v ní osobně.*“⁶⁴

Stejně kritickým byl k románu také Štěpán Jež. Není první, kdo Háskové vytýká, že ačkoli se dílo jmenuje *Mládí* a věnuje se této části života, která je běžně šťastná, tak je děj jejího románu až příliš pesimistický a sklíčený. „*Kniha smutná, pesimistická, jakým mládí nebývá. Hořká resignace po marných nadějích, zklamanech ilusích a vysilujících*

---

⁶³ NOVÁK, Arne. *Smutné mládí*. *Lidové noviny*, 1909, 12. 11., s. 1.

⁶⁴ SEZIMA, Karel. *Lumír*. 1910/11, roč. 39, s. 30.

výpravách.“⁶⁵ Jež se domnívá, že cílem Háskové bylo zobrazit ženy, které mají podíl na kulturním dění, a které vykonají to, co jejich matky nemohly. Avšak zároveň dodává, že *Hásková porazila sebe vlastními zbraněmi*, jelikož se k původnímu záměru spisovatelky nepřiblížila ani jedna z hrdinek. „ (...) *ani jedna z žen její knihy nepřiblížila se k cíli, ztroskotaly na místech starých nebezpečností, bojujíce se světem starým a starými slabostmi povahy.*“⁶⁶

Méně kritickými byli k románu Háskové Bohumil Polan a Božena Benešová. Polan ve své kritice vyzdvihuje především básnickou techniku a citovou kulturu, s níž je román napsán. „ *Ve svých mezích je kniha Zdenky Háskové prací jemného sensitivního kouzla a čistých ethických intencí, podávanou ženám, jež v ní snad mají nalézt sympatickou účast se svým vlastním citových zmatkem a mravním nepokojem.*“⁶⁷

Božena Benešová, jejíž kritika je ze všech nejpozitivnější, zase v románu vyzdvihuje dobré myšlenky, kterých je dle ní v knize mnoho a shledává *Mládí* opravdovým uměleckým dílem. Zároveň však také přiznává, že je děj románu smutný. To zdůvodňuje tím, že všechny první knihy autorek bývají často smutné a plné nejistot. „*První kniha mladé autorky, milá a vážná, plná myšlenkového kvasu a opravdové práce umělecké. A kniha smutná, jakými bývají skoro bezvýjimečně první knihy žen(...)*“⁶⁸

Závěrem můžeme konstatovat, že u románu *Mládí* převažují ze strany kritiků spíše negativní výtky nad těmi pozitivními, avšak je zapotřebí zmínit, že téměř každý z nich našel na románu také nějakou kladnou stránku. Nejčastěji je románu vyčítána jeho smutnost a pesimismus. Jeho hrdinky nejsou dobře psychologicky propracovány a jsou často stereotypní.

Můžeme se však také domnívat, že román je zčásti autobiografickým dílem, jelikož jak hlavní hrdinky románu, tak i Hásková opustila brzy rodinné zázemí, byla vytrvalá a odhodlaná jít za svým cílem studovat a být vzdělanou ženou, i přesto, že společnost těmto ženám ještě příliš nepřála. Měla životní cíl, stejně jako hrdinky jejího románu. Ačkoli se Háskové její cílevědomost a odhodlanost vyplatila a ona dnes patří k prvním ženám, kterým se podařilo mít celé školní vzdělání, její hrdinky bohužel často působí nepřírozně a chybí jim ženskost. Jelikož se však spolu se sbírkou *Cestou* jedná o její spisovatelskou prvotinu,

---

⁶⁵ JEŽ, Štěpán. Studentská revue. 1909/10, roč. 3, s. 214.

⁶⁶ JEŽ, Štěpán. Studentská revue. 1909/10, roč. 3, s. 214.

⁶⁷ POLAN, Bohumil. Nové knihy. *Pokroková revue*. 1909/ 1910, roč. 6, s. 136.

⁶⁸ BENEŠOVÁ, Božena. Krásná prósa. *Novina*, 1909/1910, roč. 3, s. 88.

můžeme se domnívat, že další romány a tvorba by již byly propracovanější a kvalitnější. Hásková však již ve své vlastní tvorbě nepokračovala a místo toho opatrovala až do konce svého života tu svého manžela.

Závěr

Zdenka Hásková se ukázala jako velmi zajímavé téma pro bakalářskou práci. Ačkoli bylo z počátku složitější shromáždit potřebnou literaturu, nakonec jsem jí měla dostatek. Nejzajímavější pro mě bylo pracovat s pozůstalostí manželů Dykových v Památníku národního písemnictví v Praze. Měla jsem k dispozici originály dochované korespondence Viktora a Zdenky, dále také vánoční rodinná přání, několik novinových článků či také například Viktorovy smlouvy s nakladatelstvími.

Domnívám se, že cíle, které jsem si na počátku své práce stanovila, jsem splnila. Ve své bakalářské práci se mi podařilo přiblížit život a tvorbu dnes již zapomenuté autorky Zdenky Háskové. Ženy, která jako jedna z prvních u nás dokončila univerzitní studia, a která již za dob svých studií bojovala za lepší postavení žen v mužské společnosti. Ženy, která také často přispívala svými články či kritikami do časopisů a novin, a která je autorkou románu *Mládí*, kde se vyrovnává s novou pozicí ženy. Ačkoli tento román přijala kritika s rozpaky a většina kritiků se shodla na tom, že autorka sice podává jeden z dalších pohledů na ženskou emancipaci, avšak ne příliš zajímavým způsobem, domnívám se, že právě v odkazu tohoto díla spočívá přínos autorky literatuře, jelikož svým tématem v románu upozornila na problematiku ženské otázky, která byla v té době aktuální.

Její spisovatelská činnost však nebyla náplní jejího života. Díky svému bádání jsem dospěla k názoru, že touto náplní byl její manžel Viktor Dyk. Nejen že celý život střežila a chránila jeho tvorbu, ona ho v ní i podporovala a neustále jej posouvala dál. Za druhé světové války pak zachránila celé jeho dílo. Domnívám se, že nebýt této ženy, možná by pro nás osoba Viktora Dyka nebyla tolik známou, jako je dnes.

Závěrem bych řekla, že Zdenka Hásková si bezpochyby zaslouží větší pozornost, než jaká jí byla doposud věnována. Ačkoli se nejedná o výjimečnou spisovatelku a její tvorba byla spíše průměrná, strávila celý život oddaným střežením tvorby svého manžela a byla ho vždy hodna. Proto zastávám názor, že její jméno by mělo být s Viktorem Dykem spojováno a nikoli opomíjeno.

Literatura

- BAHENSKÁ, Marie, HECZKOVÁ, Libuše a MUSILOVÁ, Dana. *Ženy na stráž! : české feministické myšlení 19. a 20. století*. Vyd. 1. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2010.
- BAHENSKÁ, Marie, HECZKOVÁ, Libuše a MUSILOVÁ, Dana. *O ženské práci: dobové (sebe)reflexe a polemiky*. Vyd. 1. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2014.
- BENEŠOVÁ, Božena. Krásná prósa. *Novina*, 1909/1910.
- BOROTOVÁ, Milena. *Pozůstalost Viktora Dyka a Zdenky Dykové-Háskové*. Praha: Literární archiv Národního musea, 1960.
- DYKOVÁ, Zdeňka. K vězeňským zápiskům Viktora Dyka o literární práci. *Lumír*. 1932/3, s. 236.
- DYKOVÁ, Zdenka. Navarov Viktora Dyka. *Národní listy*. 1933.
- DYKOVÁ, Zdenka. Rok po smrti Viktora Dyka. *Ročenka Československé republiky*. 1933.
- GRUND, Antonín. Věrná strážkyně. *Svobodné noviny*. 1946, s. 2.
- GRUND, Antonín. Viktor Dyk a dnešek. *Almanach Kmene*. 1948.
- HÁSKOVÁ, Zdenka. Cestou. Královské Vinohrady: L. Bradáč, 1920.
- HÁSKOVÁ, Zdeňka. K boji žen za právo na vlastní osobnost. *Národní listy*. 1911.
- HÁSKOVÁ, Zdenka. *Mládí*. Praha: Grosman a Svoboda, 1909.
- HÁSKOVÁ, Zdenka. Něco o ženských gymnásiích, lyceích a koedukaci. *Národní listy*. 1911.
- HECZKOVÁ, Libuše. *Píšící Minervy: vybrané kapitoly z dějin české literární kritiky*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2009.
- HONCOVÁ, Jaroslava. *Listy genealogické a heraldické společnosti v Praze*. Praha, 1991, roč. 11, č. 3-4, ISBN 80-901075-1-6.
- JEŽ, Štěpán. *Studentská revue*. 1909/10.
- MED, Jaroslav. *Viktor Dyk*. Praha: Melantrich, 1988.
- MOLDANOVÁ, Dobrava. Dopis Marie Majerové Zdeňce Háskové. *Česká literatura*. 1982.
- MOLDANOVÁ, Dobrava. *Hluchavky: Povídky o dívkách z přelomu stol.* 1. vyd. Praha, 1980.

- NEUDORFLOVÁ-LACHMANOVÁ, Marie. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: JANUA, 1999.
- NOVÁK, Arne. Smutné mládí. *Lidové noviny*. 1909.
- NOVÁK, Arne. Šedesátka Zdeňky Dykové. *Lidové noviny*. 1938.
- NOVÁK, Arne. Zdenka Hásková: CESTOU. *Lumír*. 1921.
- NOVOTNÝ, J. O. Zdenka Hásková „Cestou“. *Lidové noviny*. 1921.
- OPELÍK, Jiří, ed. et al. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. 1. vyd. Praha: Academia, 1985-2008.
- POLAN, Bohumil. Nové knihy. *Pokroková revue*. 1909/ 1910.
- SEZIMA, Karel. *Lumír*. 1910/11, roč. 39.
- SKÁCELÍK, František. K životnímu jubileu Dr. Zdenky Dykové. *Lumír*. 1937/1938.
- ŠTĚPÁNEK, Zdeněk. *Herec*. Praha: Mladá fronta, 1964.
- TOMEŠ, Josef, ed. *Básník a politik: sborník z konference k sedmdesátému výročí úmrtí Viktora Dyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2004.

